

Twee proefsleuven aan de
Van Salmstraat te Boxtel, gemeente Boxtel

JASPER TUINSTR

BIJDRAGE:
KOEN HEBINCK

Zuidnederlandse Archeologische Notities

505

Amsterdam 2017
VUhs archeologie

De serie *Zuidnederlandse Archeologische Notities* is een uitgave VUhs archeologie te Amsterdam

Colofon

Opdrachtgever: Dhr. G. van den Heuvel
Project: Boxtel-Van Salmstraat 48
Plangebied: Van Salmstraat 48, Boxtel
Plaats documentatie: VUhs archeologie Dependance Beesd
Objectcode: BXT-VSS-15
CIS-code: 2681702100
Coördinaten: 150.007/399.589
Status: **Definitief**
Auteur: Jasper Tuinstra (MA)
Met bijdrage van: drs. K.A. Hebinck
Autorisatie: drs. J.C.G. van Kampen
Omslagontwerp: M.H. Kriek

ISBN: 978-90-8614-472-3

©VUhs archeologie, september 2017
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

INHOUD

SAMENVATTING

1	INLEIDING	5
2	VOORONDERZOEK	6
3	DOELSTELLING	7
4	ONDERZOEKSSTRATEGIE	7
5	LANDSCHAP EN BODEM	9
	5.1 Inleiding	9
	5.2 Resultaten	9
	5.3 Conclusie	10
6	ARCHEOLOGIE	11
	6.1 Sporen	11
	6.2 Vondsten	15
	6.3 Conclusie	16
7	WAARDERING	16
8	BEANTWOORDING VRAAGSTELLING	18
9	CONCLUSIE EN ADVIES	20
10	LITERATUUR	22

SAMENVATTING

Op maandag 22 juni 2015 heeft VUHBS archeologie een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied Van Salmstraat 48, gemeente Boxtel. De directe aanleiding voor het onderzoek is het voornemen van de opdrachtgever, Straalbedrijf Boxtel BV, om op het terrein nieuwbouw te realiseren.

Tijdens het onderzoek zijn twee sleuven aangelegd. De sleuf aan de zuidzijde van het terrein kon in zijn geheel worden aangelegd. Echter de sleuf richting de Van Salmstraat kon slechts deels worden aangelegd in verband met de aanwezigheid van een diepe fundering. Ter plaatse is vastgesteld dat deze fundering dieper ingegraven was dan het archeologische vlak en dat de eventueel aanwezige resten zeker verstoord zouden zijn. Daarbij komt dat de resultaten uit de putdelen die wel aangelegd zijn, geen reden gaven om aan te nemen dat er ter plaatse van de fundering sporen aanwezig waren.

In de meest zuidelijke werkput is een vrijwel intacte bodem aangetroffen met daarop een deels verstoord plaggendek. Alleen in het middendeel van de put was sprake van een verstoorde bodem waarbij het plaggendek op de schone ondergrond lag. Dit betekent dat er binnen het plangebied sprake is van een kleine dekzandrug. Aan weerszijden van deze rug is het in het verleden altijd vrij nat geweest en het gebied zal daarom geen aantrekkelijke plek zijn geweest om te wonen. Dit lijkt te worden bevestigd door het volledig ontbreken van bewoningssporen.

In deze werkput is uitsluitend een (sub) recente greppel, waarschijnlijk een perceelscheiding, met een noord-zuid oriëntatie aangetroffen. Het spoor bevatte geen vondsten, maar de textuur en kleur van de vulling, lijken te duiden op de (sub)recente datering van de greppel.

In de tweede werkput is eveneens een greppel aangetroffen. Deze heeft waarschijnlijk dezelfde functie en datering als de greppel uit de andere werkput, maar heeft wel een iets andere oriëntatie. Verder zijn er in deze put eveneens aanwijzingen aangetroffen dat het binnen het plangebied altijd vrij nat is geweest. Echter het merendeel van de werkput bevatte grote verstoringen want naast de kelder in het zuiden, bleek de noordelijke zone ook volledig verstoord.

Vanwege het feit dat er geen bewoningssporen zijn aangetroffen en dat de aangetroffen sporen niet als behoudenswaardig kwalificeren in combinatie met de grote hoeveelheid verstoringen, is het niet waarschijnlijk dat er binnen het plangebied intacte en behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn. Het bevoegd gezag wordt derhalve geadviseerd het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

I INLEIDING

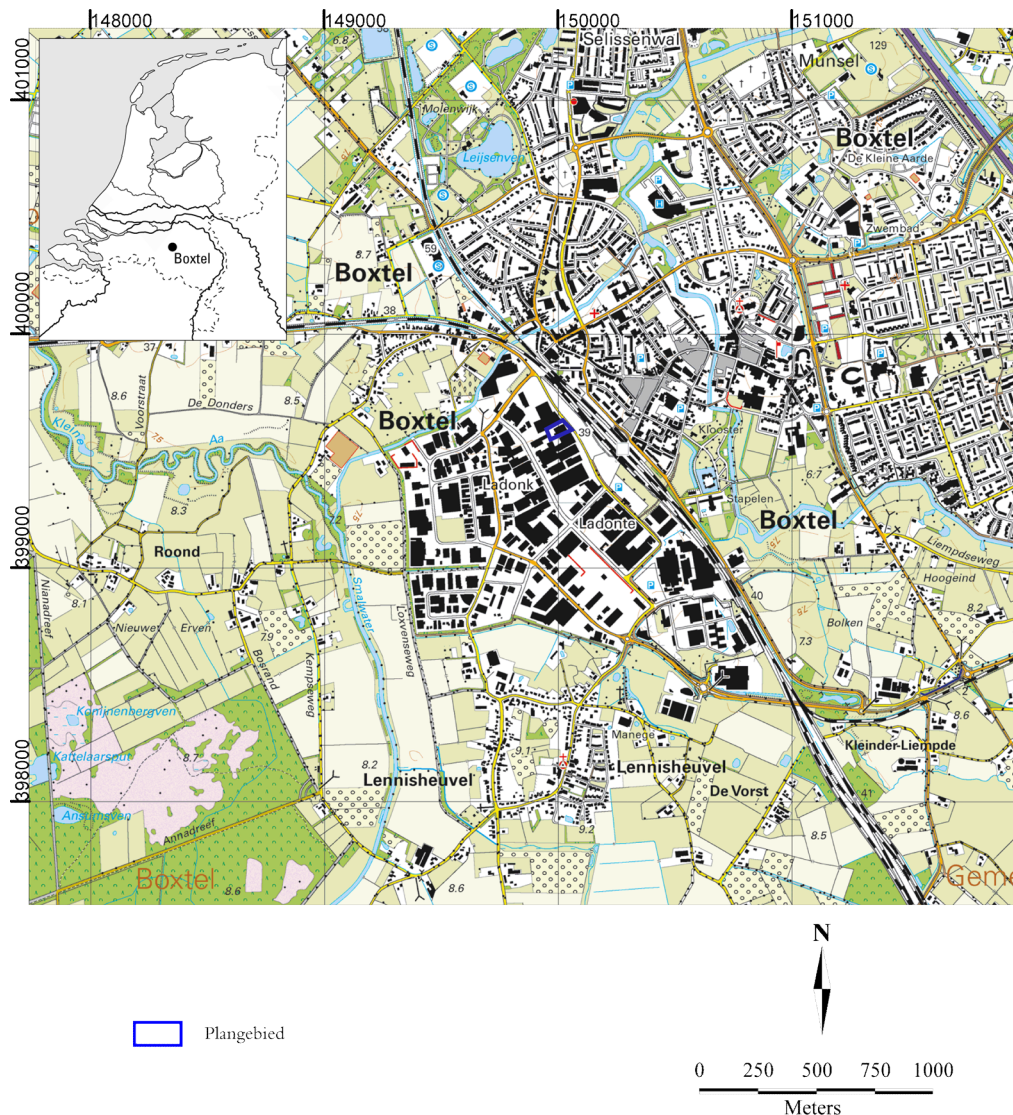

Fig. 1.1. Boxtel-Van Salmstraat 48. Het plangebied binnen Boxtel. Inzet: Boxtel binnen Nederland. Bron: Topografische Dienst Nederland.

Op maandag 22 juni 2015 heeft VUHbs archeologie een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied Van Salmstraat 48, gemeente Boxtel. De directe aanleiding voor het onderzoek is het voornemen van de opdrachtgever, Straalbedrijf Boxtel BV, om op het terrein nieuwbouw te realiseren. Bij de werkzaamheden die met deze nieuwbouw gepaard gaan, zal de bodem diepgaand worden geroerd waarbij eventueel aanwezige archeologische resten verstoord worden.

Het proefsleuvenonderzoek heeft als doel het in kaart brengen van de archeologische situatie binnen het plangebied en, wanneer er sprake is van een archeologische vindplaats, deze te waarderen. Aan de hand van de uitkomsten van de waardering dient het bevoegd gezag te worden geadviseerd over de eventueel verder te nemen stappen met betrekking tot de archeologische situatie binnen het plangebied.

Het bevoegd gezag in deze wordt vertegenwoordigd door de gemeente Boxtel in de persoon van Mevr M. Snellen en dhr. H. Heling. Het Programma van Eisen (PvE) is opgesteld door drs. L. Van den Bruel en gecontroleerd door drs. M. Bink.¹ Het veldwerk en de uitwerking zijn uitgevoerd door de auteur en stond onder leiding van drs. Johan van Kampen. Tijdens het veldwerk werd de mobiele kraan waarmee de werkputten zijn aangelegd bestuurd door een door de opdrachtgever ingehuurd machinist.

Ten tijde van het veldwerk was het pand dat nog aanwezig was op het terrein net gesloopt. Door de sloop van dit pand was er een grote hoeveelheid bouw materiaal in depot gezet in het midden van het terrein.

2 VOORONDERZOEK

Binnen het plangebied is een vooronderzoek uitgevoerd door VUHbs archeologie. Dit onderzoek betreft een gecombineerd bureau- en booronderzoek en uitgevoerd in 2014.² In het rapport van het onderzoek wordt gesteld het onderzoeksgebied zich bevindt binnen een dekzandvlakte en mogelijk op een dekzandrug met een hoge enkeerdgrond. Vanwege deze landschappelijke gegevens is de locatie op de verwachtingskaart van de gemeente Boxtel als een gebied met een hoge archeologische verwachting aangeduid.

Het booronderzoek heeft uitgewezen dat de bodem binnen het plangebied zowel binnen als buiten het (toen nog) bestaande bedrijfspand tot een diepte van 30 tot maximaal 75 cm -mv bestaat uit een geroerd pakket. Hierdoor is met uitzondering van één boring binnen het pand nog een restant van het verwachte eerddek aanwezig, met vanaf een diepte van 70- 105 cm -mv de C-horizont. De aanwezigheid van het intacte eerddek in combinatie met de hoge archeologische verwachting hebben er toe geleid dat het bevoegd gezag het advies uit het rapport van het vooronderzoek, i.e. vervolgonderzoek door middel van proefsleuven heeft overgenomen.

3 DOELSTELLING

Het doel van het onderzoek is het vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische resten ter hoogte van de te verstoren delen van het plangebied. Indien deze aanwezig zijn is een tweede doel het waarden van deze resten aan de hand van een aantal vastgestelde criteria. Op basis van deze waardering dient een advies over eventueel verder te nemen stappen te worden geformuleerd dat vervolgens wordt overgebracht aan het bevoegd gezag.

Om de criteria van de waardering correct te kunnen beantwoorden is in het PvE een negental onderzoeksvragen geformuleerd.³ Deze vragen worden in hoofdstuk 7 weergegeven en zullen daar tevens worden beantwoord.

¹ Van den Bruel 2015.

² Hebinck 2014.

³ Van den Bruel 2015, 8.

4 ONDERZOEKSSTRATEGIE

Het veldwerk is uitgevoerd in één dag. In principe zouden er twee sleuven met een lengte van 35 meter worden aangelegd. Een sleuf lag ten zuidwesten en een tweede in het noordoostelijke deel van het gesloopte pand. De sleuf (WP1) op het achterterrein kon in zijn geheel aangelegd worden. In het geval van de noordoostelijke proefsleuf (WP2) bleek het echter niet mogelijk deze volledig aan te leggen als gevolg van de aanwezigheid van een fundering van het reeds bovengronds gesloopte pand (fig. 4.1a). In het profiel van de proefsleuf was duidelijk te zien dat de fundering tot ver in de C-horizont was gegraven. Hierdoor is er voor gekozen om het noordoostelijke deel van de proefsleuf niet aan te leggen. Daarnaast was er, op basis van de resultaten uit het overige deel van de proefsleuf (WP2), geen aanleiding om te vermoeden dat er in dit deel archeologisch resten aanwezig waren. Het noordelijke deel van de proefsleuf was namelijk volledig verstoord.

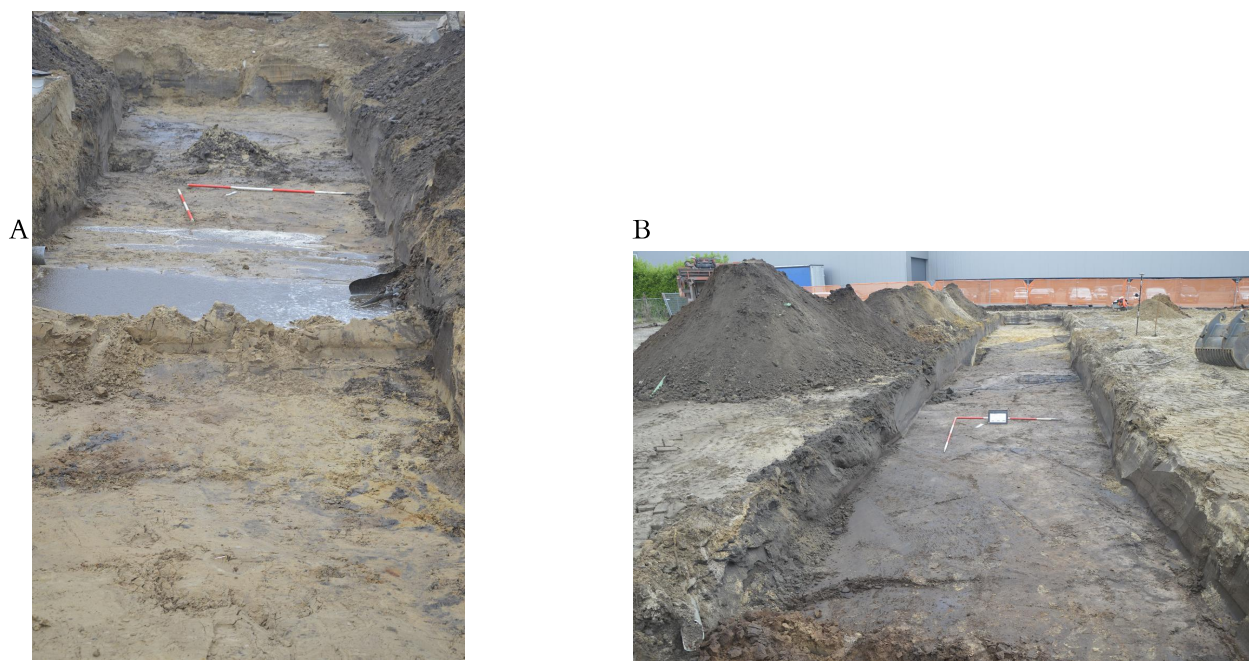

Fig. 4.1. Boxtel-Van Salmstraat 48. De situatie ter hoogte van de locatie van werkput 2 (A); en in werkput 1 (B).

Tijdens de aanleg van de noordoostelijke sleuf (WP2) is ervoor gekozen om de proefsleuf in delen te documenteren en te fotograferen omdat water uit de oude rioleringsbuizen op het vlak stroomde en documentatie al snel onmogelijk maakte (fig. 4.1a). Door de proefsleuf in delen te documenteren kon voorkomen worden dat het archeologische vlak onleesbaar werd.

Oorspronkelijk zouden er dus twee sleuven worden aangelegd met een totale oppervlakte van 280 m². Als gevolg van de hiervoor beschreven situatie zijn er uiteindelijk twee sleuven aangelegd met een totale oppervlakte van 260 m². In figuur 4.2 is het uiteindelijke puttenplan ten opzichte van het oorspronkelijke puttenplan weergegeven.

Tijdens het veldwerk zijn de werkputten, de sporen en de coupes ingemeten met behulp van een GPS. Van de vlakken en het maaiveld zijn, gemiddeld, om de 4 meter hoogtematen genomen. Alle profielen en coupes zijn gefotografeerd en indien relevant getekend. De coupes en de profielen zijn, evenals het muurwerk, getekend op een schaal van 1:20.

In WP1 zijn 3 profielen gedocumenteerd waarvan één de doorsnee van een greppel bevatte. Hierdoor is in het profiel een overzicht ontstaan van zowel de bodemopbouw als de diepte van de greppel. In WP2 zijn 2 profielen gedocumenteerd, waarvan één de doorsnede van een tweede greppel bevatte.

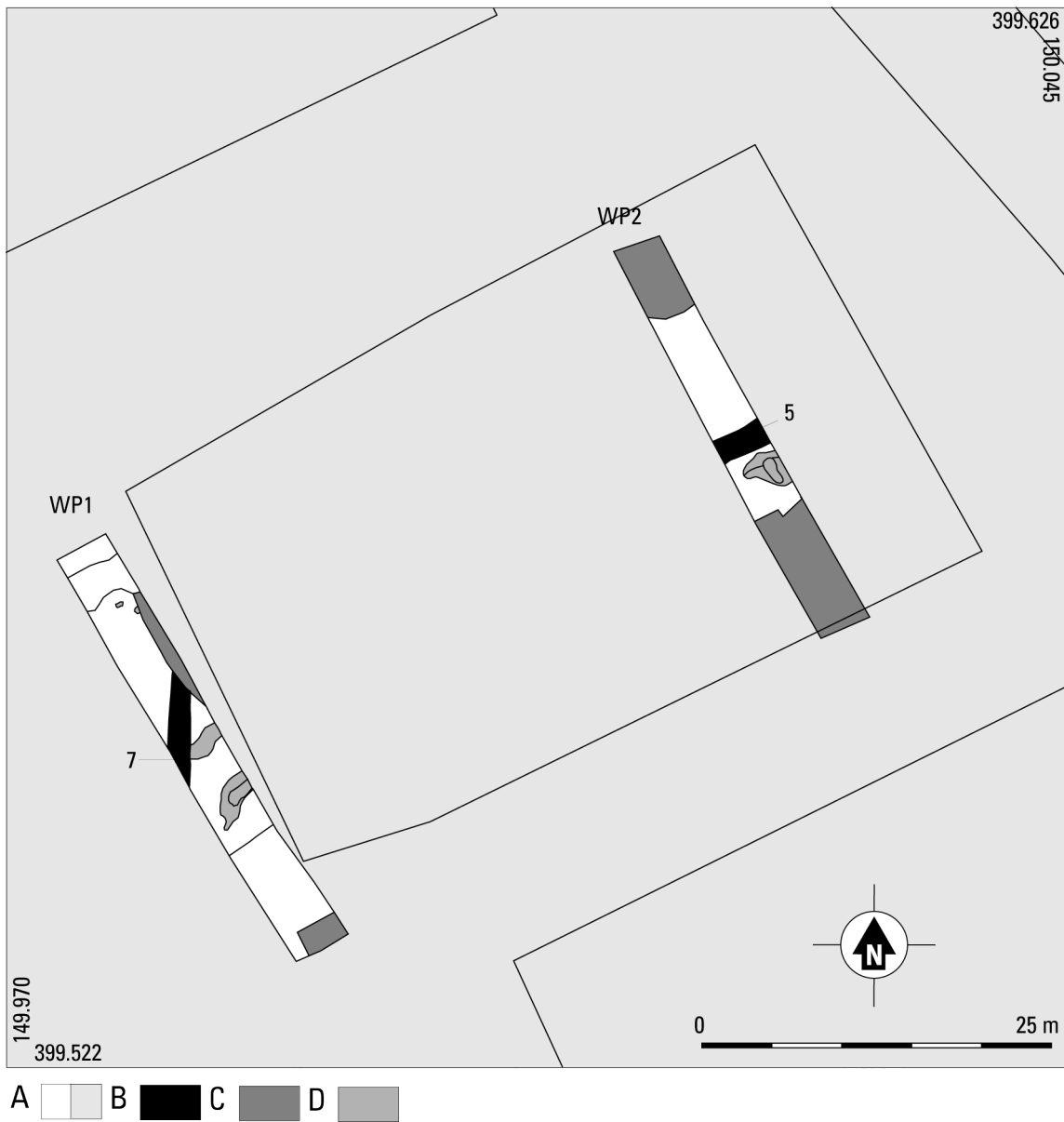

Fig. 4.2. Boxtel-Van Salmstraat 48. Allesporenkaart. Schaal 1 op 500. A wel/niet opgegraven; B relevant archeologisch spoor; C recente verstering/recent spoor; D natuurlijke sporen.

5.1 INLEIDING⁴

Het plangebied ligt in het pleistocene zandgebied van Noord-Brabant en meer specifiek in de Roerdalslenk. De Roerdalslenk is een dalingsgebied tussen de Peelhorst in het oosten en het Kempen Blok in het westen en maakt deel uit van het Cenozoïsche rift-systeem van West en Centraal Europa. Het is ontstaan in het Vroeg-Tertiair (Oligoceen) en is grotendeels opgevuld met mariene sedimenten en vanaf het Vroeg-Pleistoceen met afzettingen van de Rijn en in minder mate van de Maas. Door tektonische bodembewegingen krijgen de Rijn en de Maas een meer oostelijke ligging, waardoor er vanaf de tweede helft van het Midden-Pleistoceen geen sedimenten meer door deze rivieren in de Roerdalslenk worden afgezet. Door de voortgaande bodemdaling liggen deze fluviatiele afzettingen nu op een diepte van 10 meter in het zuidoosten van de slenk tot meer dan 35 meter in het noordwesten. Deze afzettingen worden gerekend tot de Formatie van Sterksel en bestaan voornamelijk uit grove zanden en grinden.⁵

Het huidige landschap is voornamelijk gevormd tijdens het laatste glaciaal, het Weichselien (115.000 – 10.000 geleden). Door de bodemdaling in de Roerdalslenk is er tijdens het Weichselien (en voorgaande glacialen) een dik pakket sediment afgezet op de fluviatiele afzettingen. Tijdens het koudste deel van het Weichselien, het Laat- Pleniglaciaal (26.000 – 13.000) maakt Nederland deel uit van een poolwoestijn, waar wind en water bij gebrek aan begroeiing vrij spel hebben. In deze periode worden de zogenaamde nat-eolische zanden van de Formatie van Boxtel afgezet. Dit zijn zanden die overwegend door wind zijn afgezet, maar deels door sneeuwmeltwater zijn omgewerkt. Ze kenmerken zich door het voorkomen van leemlaagjes en grindsnoertjes. Deze afzettingen stonden voorheen wel bekend als Oud Dekzand of fluvioperiglaciaal afzettingen en vormen een licht golvend landschap.⁶ Tijdens het laatste deel van het Weichselien, het Laat-Glaciaal (13.000 – 10.000 jaar geleden) verbetert het klimaat en keert de begroeiing terug, waardoor de nat-eolische zanden worden vastgelegd. Doordat tijdens twee koude intervallen in het Laat-Glaciaal, de Vroege en Late Dryas, de vegetatie weer deels verdwijnt, kunnen de zanden lokaal verstuiven en ontstaan dekzandruggen in het landschap.⁷ Deze dekzandruggen zijn puur eolisch van oorsprong en vormen het Laagpakket van Wierden binnen de Formatie van Boxtel. Voorheen stonden deze zanden bekend als Jong Dekzand.⁸ Tijdens de huidige warme periode, het Holoceen (vanaf ca. 10.000 jaar geleden), keert de vegetatie terug. Op de hogere delen ontstaan bossen en in de lagere delen ontstaat een meer open vegetatie. Het dekzandlandschap raakt gedurende het Holoceen versneden door talloze kleinere en grotere beken die zich kunnen insnijden in de pleistocene afzettingen. De beken volgen veelal de rivierlopen en laagtes die al tijdens het Weichselien bestonden. Op circa 700 meter ten oosten van de onderzoekslocatie ligt het dal van de Dommel en op 1 km ten zuidwesten het dal van de Kleine Aa. De afzettingen van deze beken behoren binnen de Formatie van Boxtel tot het Laagpakket van Singraven.⁹ Door de aanwezigheid van dekzandruggen en -laagten wordt het gebied gekenmerkt door een sterk microreliëf. Het microreliëf heeft tot gevolg dat op korte afstand verschillen voorkomen in bodemtypen en hydrologische omstandigheden. Afhankelijk van het moeder materiaal bestaat de bodem op de hogere droge gronden voornamelijk uit humus- of moderpodzolgronden. In de grove en arme gronden zijn voornamelijk haarpodzolgronden gevormd, terwijl in de lemigere en rijkere gronden vooral holtpodzolgronden te vinden zijn.

⁴ Hebinck 2014.

⁵ De Mulder et al. 2003.

⁶ Schokker et al. 2005.

⁷ Berendsen 2004, 107-134.

⁸ Schokker et al. 2005.

⁹ De Mulder et al. 2003.

In de lagere delen van het landschap worden door hoge grondwaterstanden voornamelijk veldpodzolgronden, vlakvaaggronden, beek- en gooreerdgronden gevormd. In de laagste delen van het landschap kan ook veen worden gevormd.

In de loop van de tijd heeft de mens steeds meer invloed op het landschap en daarmee ook op de bodemvorming, vooral doordat steeds grotere stukken van het land in gebruik genomen worden voor de landbouw. Voor de landbouw worden grote stukken bos gekapt en afgebrand, met als gevolg dat er, door een afname van de verdamping, veelal vernatting van de bodem optreedt. Ook wordt het land door het verdwijnen van de oorspronkelijke vegetatie gevoeliger voor verstuing. Een derde gevolg van de ontginningen is dat voedingsstoffen in de bodem kunnen uitspoelen, waardoor er verarming van de bodem optreedt en moderpodzolen kunnen degraderen tot humuspodzolen. Tot in de Romeinse Tijd neemt de bevolking en het landbouwareaal vooral toe en vindt bewoning met name plaats in de beekdalen, op de overgang van de hogere naar de lagere gronden. Na de Romeinse Tijd neemt de bevolking sterk af en daarmee ook het areaal cultuurlandschap, dat ten dele weer bebost raakt. In de Merovingische periode (vanaf de tweede helft van de 6e eeuw n. Chr.) nam de bevolking vervolgens weer toe en worden de hooggelegen dekzandruggen in gebruik genomen.¹⁰ In de Late Middeleeuwen neemt de bevolkingsdruk verder toe en ontstaat een sterke toename in de vraag naar landbouwgrond. Door deze toegenomen vraag worden nieuwe stukken grond ontgonnen. Zoals overal op de zandgronden wordt ook hier het potstal-systeem geïntroduceerd om voldoende opbrengst van het land te garanderen. Hierbij worden de landbouwgronden, gelegen rondom de dorpen op de overgang van de hoge naar de lage terreindelen, bemest met plaggen en schapenmest uit de potstal. Deze plaggen zijn afkomstig van de heidegronden die men ook gebruikt voor het weiden van de schapen. Door menselijke activiteit treedt degradatie van de bos- en heidegronden op, waardoor de heidevelden zich sterk kunnen uitbreiden en ook stuifzanden ontstaan, de zogenaamde woeste gronden. Deze stuifzanden behoren binnen de Formatie van Boxtel tot het Laagpakket van Kootwijk.¹¹ Al vanaf de Middeleeuwen worden op kleine schaal woeste gronden ontgonnen, maar dit neemt een grote vlucht na de introductie van kunstmest. Het potstal-systeem wordt toegepast tot de introductie van kunstmest halverwege de 19e eeuw.

Door eeuwenlange bemesting met plaggen ontstaan rond de dorpen zogenaamde plaggen- of esdekken: dikke humusrijke pakketten, die op de bodemkaart worden aangeduid als enkeerdgronden. In Noord-Brabant en Limburg worden deze gronden vaak geen es of enk maar akker genoemd.¹² Door het opbrengen van het plaggendek zijn de resten van de oorspronkelijke bodem begraven geraakt. In Noord-Brabant en Limburg zijn plaggendekken gemiddeld rond 0,8 m dik, waarvan ca. 0,6 m is opgebracht.¹³ Het verschil tussen de dikte van het plaggendek en het opgebrachte deel, is te verklaren door het doorploegen van het onderliggende bodemprofiel waardoor de oorspronkelijke bouwvoor is opgenomen in het plaggendek. De variatie in de dikte van het plaggendek is echter aanzienlijk. In de lager gelegen delen is de dikte in het algemeen veelal groter dan op de hoger gelegen dekzandruggen. Hierdoor is een nivellering van het originele reliëf opgetreden. Dit is deels versterkt door latere grootschalige egalisatie van de akkers. De Brabantse plaggendekken worden veelal gedateerd vanaf de 14e – 15e eeuw n. Chr.¹⁴

Op de geomorfologische kaart is het plangebied door de ligging binnen de bebouwing van Boxtel niet gekarteerd. Gezien de landschappelijke ligging ligt het plangebied waarschijnlijk binnen een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden (2M9) en mogelijk op een dekzandrug met of zonder oud bouwlanddek (3K14).

¹⁰ Theuvs et al. 2011, 60-78.

¹¹ Berendsen 2005, 34.

¹² Spek 2004

¹³ Deeben et al. 2007

¹⁴ Hiddink/Renes 2007

Op het AHN was het door de toen nog aanwezige bebouwing en mogelijke egalisaties niet goed te bepalen of de locatie op een dekzandrug ligt. Ook op de bodemkaart is het plangebied niet gekarteerd, maar in de directe omgeving van het plangebied zijn vooral hoge zwarte enkeerdgronden (zEZ21) met grondwatertrap V of VI aanwezig.

Tijdens het veldwerk is de bodemopbouw gedocumenteerd aan de hand van een aantal profielen. De profielkolommen zijn aangelegd tot in de schone C-horizont. De profielen zijn met de hand opgeschaafd, ingekrast, gefotografeerd en getekend op millimeterpapier met een schaal van 1:20. Vervolgens zijn de verschillende, onderscheidde lagen voorzien van een laagbeschrijving.

5.2 RESULTATEN

De profielen in werkput 1 laten een vrij uniforme opbouw zien (fig. 5.1). Het bovenste deel van het profiel is stevast verstoord als gevolg van de recente bebouwing.

Onder deze recente verstoring bevindt zich een deels verstoord plaggendek. Onder het plaggendek is in WP1 en WP2 sprake van een restant van een A-horizont met een dikte tussen de 10 en 20 centimeter met daaronder een B- een BC- en een C-horizont.

5.3 CONCLUSIE

In de zuidelijk werkput is een vrijwel intacte bodem aangetroffen met daarop een deels verstoord plaggendek. Alleen in het middendeel van de put was sprake van een verstoorde bodem waarbij het plaggendek op de schone ondergrond lag. Dit betekent dat er binnen het plangebied sprake is van een kleine dekzandrug. Het gegeven dat de A, E, en B-horizont naast deze rug nog aanwezig waren vormt een indicatie dat tijdens het egaliseren van het landschap dit deel lager lag waardoor deze horizonten niet zijn verstoord. Doordat de kans groot is dat deze depressie in het verleden altijd vrij nat is geweest zal het gebied geen aantrekkelijke plek zijn geweest om te wonen. Dit lijkt te worden bevestigd door het volledig ontbreken van bewoningssporen. De drie profielen met daarin het schematisch verloop van de dekzandrug is te zien in figuur 5.1.

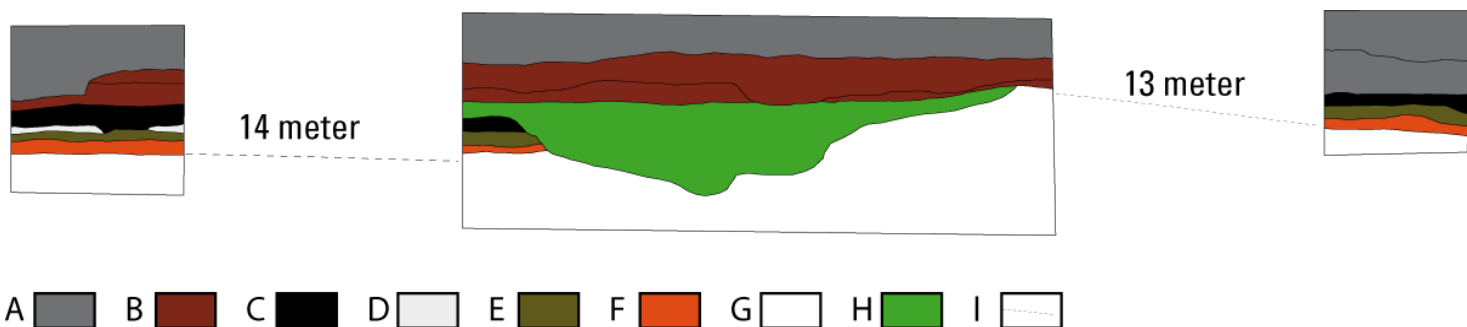

Fig. 5.1. Boxtel van Salmstraat48. De drie profielen van WP1 . A Recente verstoring; B Plaggendek; C A-horizont; D E-horizont; E B-horizont; F B/C Horizont; G C-horizont; H Spoor 7; I Verloop van de C-horizont. Profielen weergegeven op schaal 1:50.

6 ARCHEOLOGIE

6.1 SPOREN

In totaal zijn tijdens het veldwerk zijn 2 spoornummers uitgedeeld aan relevante archeologische sporen. De overige spoornummers zijn uitgedeeld aan natuurlijke lagen en natuurlijke verstoringen. Daarnaast zijn er meerdere nummers uitgedeeld aan recente verstoringen. Tabel 6.1

sp	sn	def	diepte	l	tint	bijkleur	hoofdkleur	gs	bijm	med	opm	inc
1	7	greppel	62	1	Donker	grijs	zwart	Z	S1	ZMF		HK2
2	5	greppel	64	1	Donker	bruin	grijs	Z	S1	ZMF		HK1

Tabel 6.1. Boxtel van Salmstraat48. Sporenlijst.

6.1.1 WERKPUT 1

(Sub)recente greppel

In werkput 1 is uitsluitend een (sub) recente greppel, waarschijnlijk een perceelscheiding, met een noordzuid orientatie aangetroffen. Het spoor bevatte geen vondsten, maar de textuur en kleur van de vulling, zijn een indicatie voor de (sub)recente datering van de greppel. Zo zijn er in de vulling nog niet vergane gras en mestresten aangetroffen.

Recente verstoringen

Het noordoostelijk deel van werkput 1 werd voor een deel ingenomen door een verstoring. Dit is de insteek van de funderingen van de voormalige bebouwing.

Natuurlijke verstoringen

Daarnaast zijn in werkput 1 twee natuurlijke sporen aangetroffen. Deze bestonden uit lichte vlekken. Het gegeven dat de A, E, en B-horizont nog aanwezig waren vormt een indicatie dat het terrein altijd een lager gelegen terrein is geweest.

6.1.2 WERKPUT 2

(Sub)recente greppel

In de tweede werkput is eveneens een greppel (S5) aangetroffen. Deze heeft waarschijnlijk dezelfde functie en datering als de greppel uit de andere werkput, maar heeft wel een iets andere oriëntatie. Verder zijn er in deze put eveneens aanwijzingen aangetroffen dat het binnen het plangebied altijd vrij nat is geweest.

Recente verstoringen

Zowel het noordelijke als het zuidelijke deel van WP2 zijn recent verstoord. Het zuidelijke deel is verstoord door de aanleg van een fundering die tot in de C-horizont is ingegraven. Hierdoor is het archeologische niveau volledig verstoord. Het noordelijke deel van werkput is in het recente verleden diepgaand verstoord door een graafmachine met een tandenbak.

Fig. 6.1. Boxtel van Salmstraat48. De (sub)recente greppel (S5) in WP2.

6.2 VONDSTEN

Tijdens het veldwerk zijn geen vondsten gedaan.

6.3 CONCLUSIE

Binnen het plangebied zijn twee archeologische relevante sporen aangetroffen. Het betreft bij beide sporen waarschijnlijk een perceelscheiding met een oost-west en noordoost-zuidwest oriëntatie. Beide sporen stammen op basis van de kleur, textuur en stratigrafie hoogstwaarschijnlijk uit een (sub)recent verleden. Naast deze sporen was het grootste deel van het terrein verstoord door recente activiteiten.

7 WAARDERING

7.1 INLEIDING

Teneinde tot een gefundeerd advies te komen dienen de archeologische resten gewaardeerd te worden.

Deze objectieve waardering vindt plaats door de vindplaats te toetsen aan een achttal criteria. Aan deze criteria worden scores toegekend met een maximum van 3. Aan de hand van deze scores kan de waarde van de vindplaats worden vastgesteld.

Indien de totaalscore van de criteria gaafheid en conservering gelijk of hoger is dan 5, is de vindplaats in principe behoudenswaardig. Is deze score lager dan 5 dan wordt er gekeken naar de criteria zeldzaamheid, informatiewaarde ensemblewaarde en representativiteit. Wanneer hier hoger wordt gescoord dan 7, dan kwalificeert de vindplaats als behoudenswaardig.

7.2 CONCLUSIE

Waardering gebaseerd op belevingsaspecten

Aangezien de vindplaats zich ondergronds bevindt en het plangebied niet verbonden is met een historische gebeurtenis zijn de criteria onder *beleving* niet van toepassing.

Waardering gebaseerd op fysieke kwaliteiten

De fysieke kwaliteit scoort laag (totaalscore 4).

De gaafheid behelst de bewaringstoestand van de archeologische sporen en van de stratigrafie. De twee aangetroffen greppels zijn goed geconserveerd en de stratigrafische opbouw in WP1 was nog goed herkenbaar. In WP2 was echter een groot deel van de archeologisch niveau al verstoord en zijn geen behoudenswaardige archeologische sporen aangetroffen.

De conservering behelst de bewaringstoestand van de vondsten en van de botanische resten. Aangezien geen vondsten zijn gedaan tijdens het onderzoek zijn de criteria onder *conservering* niet van toepassing.

Waardering gebaseerd op inhoudelijke kwaliteiten

De inhoudelijke kwaliteit scoort middelmatig (totaalscore 4).

De zeldzaamheid scoort laag. De greppels die zijn aangetroffen binnen het plangebied zijn niet zeldzaam en van zeer geringe informatieve waarde.

Waarden	Criteria	Scores
Beleving	Schoonheid	n.v.t.
	Herinneringswaarde	n.v.t.
	Totaal	n.v.t.
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	1
	Conservering	3
	Totaal	4
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	1
	Informatiewaarde	1
	Ensemblewaarde	1
	Representativiteit	1
	Totaal	4

Tabel 7.1. Boxtel van Salmstraat 48. Waarderingstabel van het plangebied.

8 BEANTWOORDING VAN DE VRAAGSTELLING

1. *Zijn er archeologische sporen, sporencusters of vondsten aanwezig in het plangebied?*

In het plangebied zijn twee (subrecente) greppels aangetroffen die waarschijnlijk gediend hebben als erfscheiding. Naast deze twee greppels zijn geen andere archeologische sporen aangetroffen.

2. *Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied -in het bijzonder onder de bestaande bebouwing binnen het plangebied- nog resten van de aangetroffen sites aanwezig zijn en wat is de verwachting omtrent de fysische en inhoudelijke kwaliteit daarvan?*

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek is het zeer onwaarschijnlijk dat onder de huidige (gesloopte) bebouwing nog relevante archeologische resten aanwezig zijn. Zeker gezien de diepte van de verstoring van de kelder in het noord-oostelijke deel van WP2.

3. *Wat is per archeologische site in het onderzoeksgebied:*

- a. *de ligging (inclusief diepteligging) en begrenzing*
 - b. *de geologische en/of bodemkundige eenheid*
 - c. *de omvang (inclusief verticale dimensies)*
 - d. *aard /complex type / functie*
 - e. *de samenstelling van de archeologische resten (grondsporen en mobilia)*
 - f. *de vondst- en spoordichtheid*
 - g. *de stratigrafie*
 - h. *de ouderdom, periodisering, typechronologische classificatie*
- n.v.t.

4. *Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw ter hoogte van de vindplaatsen er uit?*

In de zuidelijk werkput is een vrijwel intacte bodem aangetroffen met daarop een deels verstoord plaggen dek. Alleen in het middendeel van de put was sprake van een verstoorde bodem waarbij het plaggendek op de schone ondergrond lag. Dit betekent dat er binnen het plangebied sprake is van een kleine dekzandrug. Aan weerszijden van deze rug is het in het verleden altijd vrij nat geweest en het gebied zal daarom geen aantrekkelijke plek zijn geweest om te wonen. Dit lijkt te worden bevestigd door het volledig ontbreken van bewoningssporen.

5. *In welke mate is het onderzoeksgebied verstoord?*

Het onderzoeksgebied is voor het grootste deel verstoord. WP2 is op de recente greppel na zowel aan de noord als zuid kant volledig verstoord.

6. *Zijn de aangetroffen resten te koppelen aan de bebouwing op historische kaarten?*

Beide aangetroffen greppels zijn niet terug te vinden op de historische kaarten. Dit maakt het in combinatie met de conservering en aangetroffen gras en mestresten waarschijnlijk dat de greppels van na 1900 stammen.

7. *Hoeveel verschillende bewonings- of gebruiksfasen kunnen worden onderscheiden?*

n.v.t.

8. *Kunnen er binnen de aangetroffen gebouwen ruimtes onderscheiden en kunnen er uitspraken worden gedaan over de functie hiervan?*

n.v.t.

9 CONCLUSIE EN ADVIES

Vanwege het feit dat er geen bewoningssporen zijn aangetroffen en dat de aangetroffen sporen niet als behoudenswaardig kwalificeren in combinatie met de grote hoeveelheid verstoringen, is het niet waarschijnlijk dat er binnen het plangebied intacte en behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn. Het bevoegd gezag wordt derhalve geadviseerd het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

IO LITERATUUR

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land. Assen* (Fysische geografie van Nederland). 4e, geheel herziene druk.

Berendsen, H.J.A., 2005: *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Assen.

Bruel, L. van den, 2015. *Programma van Eisen Boxtel-Van Salmstraat 48*. VUhb.

Deeben, J./J. van Doesburg/B. Groenewoudt 2007: *Een inleiding op essen, plaggendecken en enkeerdgronden in het historische cultuurlandschap*, in: Doesburg, J. van/M. de Boer/J. Deeben/B.J. Groenewoudt/T. de Groot (red.): *Essen in zicht. Essen en plaggendecken in Nederland: onderzoek en beleid*, Amersfoort (NAR 34), 9-20

Dijk, X.C.C. van, 2007: *Plangebied Ladonk en deelgebieden Vorst en Boseind te Boxtel, gemeente Boxtel; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek*. Amsterdam. (RAAP-rapport 1464).

Groot (red.): *Essen in zicht. Essen en plaggendecken in Nederland: onderzoek en behoud*. RCE Amersfoort, pp. 129–152(NAR 34).

Hebinck, K.A., 2014: *Archeologisch bureau- en booronderzoek voor Van Salmstraat 48 te Boxtel*. Zuidnederlandse Archeologische Notities 322. Amsterdam.

Hiddink, H./ H. Renes, 2007: *De oudere akkercomplexen in de oostelijke helft van Noord-Brabant en het noorden en midden van Limburg*. In: J. Deeben/M. de Boer/J. van Doesburg/B. Groenewoudt/T. de

Mulder, E.F.J. de/M. C. Geluk/I.L. Ritsema/W. E. Westerhoff/T. E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

Schokker, J./F.D. de Lang/H.J.T. Weerts/C. den Otter/S. Passchier 2005: *De Formatie van Boxtel*. In: Lithostratigrafische Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond. Geraadpleegd in juni 2014 op <http://www.dinoloket.nl/formatie-van-boxtel>.

Spek, T., 2004: *Het Drentse esdorpenlandschap. Een historisch geografische studie*. Utrecht.

Theuws, F.C.W.J./M.J. van der Heiden/J.P.W. Verspay, 2011: *De archeologie van de Brabantse akkers. Toegelicht aan de hand van het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam in Veldhoven*, Amsterdam (Themata 4).